

„Jaj, hogyha én is akkor megyek,
Mikor pászmáson hull a csillag,
Mikor még menni nem akarok,
Jaj, hogyha éppen akkor hívnak.”
(Ady Endre: Az élet bosszúja)

In memoriam Fintha István (1941–2006)

Abstract: István Fintha was born on the 30th of September in 1941 at Budapest. He studied at Debrecen University, where he graduated as a biologist in 1972. He was among the founders of the Hortobágy National Park, which was the first one in Hungary. He worked there for thirty years (1973–2003). He was famous for his comprehensive interest. Beside botany he dealt with zoology. As a zoologist his favourite field of study was the ornithology. Beside his above mentioned research themes he found time for malacological examinations, too.

He died at his age of 65 on the 6th of September in 2006 at Debrecen.

Sokak szerint polihisztnak tartott Fintha István életében először 1992. szeptember végén, egy szép őszi napon mutatta meg szíren arcát a malakológia. Akkor, amikor feleségével, Szabó Anikóval a tiszabecsi hullámtér Szabó-füzesében (néhány km-re a határ ukrán oldalán fekvő Tiszaújlaktól, gyermekkorának színterétől) florisztikai és faunisztikai vizsgálatokat végeztek. Summa summarum, a Szabó-füzes bejárása során felesége a bánáti szalagoscsgiga jelentős populációjára bukkant. István ezekben a napokban tett pontot „Az Észak-Alföld edényes flórája” címet viselő monográfiájának a végére is. Ezt követően két, bánáti sza-

1. kép: Fintha István, az ismeretlen ismerős otthonában (2003)

lagoscsiga előfordulásával foglalkozó publikációja is napvilágot látott (Fintha et al. 1993, Szabó & Fintha 1999). Ezen írások ismeretében, 2003-ban kezdtem el levelezni Istvánnal. Levelemre ismeretlen ismerősként válaszolt. Kalligrafikus, grafológusok számára csemegének számító írása egy rendkívül igényes, nyílt, őszinte ember műalkotása volt, amelyben a forma és a tartalom összhangja evidenciaként hatott. Csak később tudtam meg, hogy tehetséges rajzoló is volt. (Sátoraljaújhely környéki tájképeket rajzolt, elkészítette az állatrendszertani gyakorlatok ábráit. Saját írásainak illusztrációit is maga kreálta.) Nála nyomát sem tapasztaltam az információ-rejtegetés „ősi” magyar szokásának. Alaposan megismertetett munkahelyén (Hortobágyi NP) készült, a bánáti szalagoscsiga megőrzésére is kiható tervekkel. Megtudtam: 1. A Bagiszegei-erdőben mintegy 200 hektárt szándékoztak a Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet erdőrezervátumává alakítani. 2. A Hortobágyi NP Igazgatósága 100 hektár tiszabecsi ártért készített elő országos védelemre. A Tiszához kötődő, a bánáti szalagoscsiga areájának megismerése szempontjából több fontos fluktuációs folt alapos feltérképezése az ő nevéhez fűződik. Az ő önzetlen, igazán baráti segítsége (információk, térképek) nélkül nem tudtam volna 2004-re elkészíteni a bánáti szalagoscsiga (*Chilostoma banatica*) fajmegőrzési tervét, amivel a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természetvédelmi Hivatala bízott meg. (E munka elnyeréséhez nagyban hozzájárultak a 80-as és a 90-es években végzett kutatásaim.) A fajmegőrzési tervvel párhuzamosan hármásban (Fintha Istvánnal és Gaskó Bélával közösen) nekikezdtünk egy, a bánáti csiga magyarországi előfordulását bemutató, érdeklődő szakembereknek szánt cikk megírásához. Munkánkat a szegedi Czögler Kámánnak (1984–1952) dedikáltuk, és 2004-ben leadtuk közlésre a magyar malakológiai folyóiratba, a Soosianába.

A malakológiával a továbbiakban sem szűnt meg a kapcsolata. Ezt bizonyítja a 2. képen látható, saját tusrajzával fejleceztet levele, amely egyúttal sokirányú érdeklődésének, polihisztorkodásának is dokumentuma. (Egy finn ornitológiai magazin forgatása közben, a reklámdalton, bánáti szalagoscsigához hasonló csigára lett figyelmes. Érdeklődésére a szerkesztőtől csak annyit tudott meg, hogy Helsinki környékén él, ott közönséges csigáról van szó. Ekkor fordult hozzám. Levelében szereplő két kérdése közül csak az elsőre tudtam válaszolni – Linnaeus által 1758-ban leírt *Helicigona lapicida* fajról van szó –, de a másodikra már nem. Ennek egyszerű prózai oka volt, tudniillik írásunk csak 2010-ben, jóval halála után jelent meg.

Fintha István rövid Curriculum vitae-je

Néhány hónappal Bácska anektálása, és a Szovjetunió megtámadása után születik Budapesten 1941. szeptember 30-án orvos családban. Gyermekéveit Tiszaújlakon (ma Vilok Ukrajnában), Budapesten, Tiszabecsen, Porcsalmán tölti. 1955-ben a Debreceni Református Kollégium diákja (patrónusa majd barátja Juhász-Nagy Pál), ezt követően a Kossuth Lajos Tudományegyetem biológia-földrajz szakos hallgatója. Egyetemi tanulmányait családalapítás miatt megszakítja, és Sátoraljaújhelyen kezd tanítani (1964–1968), majd az Agrártudományi Főiskola/Debreceni Agrártudományi Egyetem Állattani Tanszékén kutató (1968–1971). Tanulmányait az Egri majd a Nyíregyházi Tanárképző Főiskolán folytatja, illetve fejezi be 1969-ben, majd 1972-ben a KLTE-n megszerzi biológia tanári oklevelét. Részt vesz a Hortobágyi Nemzeti Park intézményének kiépítésében az Országos Természetvédelmi Hivatal természetvédelmi felügyelőjeként. A HNP 1973-as megalakulását követően, egészen 2003-as nyugdíjazásáig – a

Fintha István
Debrecen, Tócskert tér
2. VIII/58
4031

Kedves Tamás!

Régeen váltottunk levelet. Jelen irásomnak aktualitását adja, hogy kezembe akadt egy finn ornitológiai magazin, amelynek egy reklám-oldalán (amit mellékelek) d'Arzolt cikkekre figyeltem fel. Vajon mi köze lehet a *Scrobacia*-hoz ezeknek? Megkérdeztem a lap főszerkesztőjét, de ő csak annyit tudott róla, hogy náluk közismertes. A kép Helsinki mellett készült.

Most jutt eszembe megkérdezni, hogy a *Scosiana* részére tervezett cikk megvalósult-e?

Né neheztelj érte, hogy zavartalak hol dolgozod ki, jó munkát kívánva szinte barátsággal köszöntelek

István

Debrecen, 2005. március 11.

2.5 éves tanzániai tartózkodását leszámítva [Tanzániába (Dar es-Salaam, 1979–1982) az Országos Természetvédelmi Hivatal küldi ki természetvédelmi szakértői státuszba. Itt alkalmat volt tanulmányozni a palearktikus madarak kelet-afrikai mozgalmát] – ebben a beosztásban dolgozik. A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság listáján még a fiatalok közé számít, de a Moirák már könyörtelenül vékonyítják élete fonálát. 2006 januárjában nyelöcső daganatot diagnosztizálnak nála, és szeptember 6-án elfogy a szál a három istennő guzsalyának rúdjáról.

Közel 180 publikációja jelent meg önállóan vagy hazai és külföldi szerzőtársakkal. 17 éves (1958), amikor a Magyar Vadász közli a csontollú madarokról szóló első írását; és 64 éves, amikor Pásti Csabával megírja e témából a második írását. Aquila, Botanikai Közlemények, Búvár, Déri Múzeum Évkönyve, Élet és Tudomány, Madártani Tájékoztató, Nimród, Természet Világa közli ismeretterjesztő és tudományos munkáit. Témák kavalkádja tárul fel munkásságát bemutató irodalomjegyzék olvasása alatt. Az írások kaleidoszkópját forgatva gombák, növények, csigák, rovarok, bogarak, madarak, kisméltóságok, néprajzgyanús témák, mestertollú tájleírások tűnnek fel néhány sorban, oldalon vagy akár monografikusan, könyv formájában. Milyen is volt Fintha István? Természetet, embert és múltat tisztelő; a nemes cél érdekében együttműködő demokrata, egyszerre humán és reál beállítottságú ember, munkájában alapos, és nem utolsósorban kiváló esztéta. Találón jegyzi meg Habarics Béla barátja: „Szinte alig volt olyan dolog ami nem érdekelt.”

Fintha István életében a hónapok közül a szeptembernek (születés-halál), az élőlények közül pedig a csontollúaknak (első és utolsó publikációja) volt misztikus jelentése.

Köszönettel tartozom feleségének Szabó Anikónak, és István barátjának Habarics Bélának, hogy minden segítséget megadtak ahhoz, hogy mi malakológusok is meg tudjunk róla emlékezni halálának 5. évfordulóján.

Fintha István malakológiai témájú közleményei:

- Fintha, I., Sümegi, P. & Szilágyi, G. (1993): A new biotope of *Chilostoma banaticum* (Rossmässler 1838) in Hungary and its nature conservation aspects. – Malakológiai Tájékoztató, 12: 29–33.
- Szabó, A. & Fintha, I. (1999): The third and most significant record of (*Chilostoma banatica*) (Rossmässler, 1838) / = *Helicigona banatica* / in Hungary (Tiszabecs) flood plain of River Tisza. – Tiscia monograph series, 4: 479–480.
- Domokos, T., Fintha, I. & Gaskó, B. (2005): A *Drobacia banatica* (Rossmässler) (bánati csiga) magyarországi előfordulásáról. /On the Hungarian occurrences of *Drobacia banatica* (Rossmässler) – Soosiana, 33: 23–35. (2010-ben jelent meg!)

DOMOKOS Tamás
Békéscsaba, Rábay u. 11.
H-5600
E-mail: tamasdomokos@freemail.hu